

Lekcja

Temat: Świat na drodze ku II wojnie światowej.

1. Odbudowa potęgi militarnej Niemiec.

- Wystąpienie Niemiec z Ligi Narodów.

Liga Narodów została utworzona na mocy Traktatu Wersalskiego w dniu 28 marca 1919 roku przez trzydzieści dwa kraje: walczące przeciwko Niemcom podczas Pierwszej Wojny Światowej, dziesięć neutralnych a także przez nowo utworzone po wojnie. W gronie tym była także Polska. Jednym z głównych orędowników jej powstania był amerykański prezydent Woodrow Wilson. Postulat utworzenia Ligi znajdował się w jego czternastopunktowym orędziu. Jej priorytetowym celem było zachowanie światowego pokoju i prowadzenie współpracy międzynarodowej.

Na samym początku istnienia zostały usunięte Niemcy oraz ZSRR, które nieco później zostały ponownie przyjęte - **Niemcy w 1926 roku** natomiast ZSRR w roku 1934 ale na krótko, ponieważ **Niemcy wystąpiły 14 października 1933 roku**, powodem odejścia było utrzymywanie ograniczeń dotyczących liczebności armii niemieckiej, a Związek Radziecki wykluczono ze struktur w roku 1939.

- Wdrożenie programu zbrojeń natychmiast po dojściu Hitlera do władzy.

Hitler we własnym programie politycznym przedstawił pragnienie wyzwolenia. Propagował walkę z wszelkimi ugrupowaniami o charakterze międzynarodowym, a w szczególności żydowskim i socjalistycznym, nawoływał do odbudowy mocarstwowej pozycji Niemiec na arenie międzynarodowej. Zapowiadał usamodzielnienie się Niemiec, zmniejszenie wyzysku ze strony obcego kapitału, rozciągnięcia przestrzeni życiowej, a także zaprowadzenie lepszych warunków bytowych. Represjom poddani zostali: Żydzi, socjaldemokraci, komuniści i różnorodni pacyfiści. Rozpoczęto szeroką zakrojoną kampanię wychowania najmłodszych pokoleń w duchu narodowosocjalistycznym, szybko rozbudowywano armię nie szczędząc środków na rozwój przemysłu zbrojeniowego. Państwa zachodnie nie pozwalały na rozbudowę armii niemieckiej, ale nie poczyniły żadnych kroków, któryby powstrzymały Hitlera. Niemcy wykluczono jedynie z Ligi Narodów 14 VI 1934 r., co doprowadziło do zaprzestania wypłacania przez nie odszkodowań wojennych.

- Remilitaryzacja Nadrenii – III 1936 r.

Miała miejsce 7 marca 1936 roku w wyniku zajęcia terenu Nadrenii, obszaru tzw. strefy zdemilitaryzowanej, przez wojska niemieckie. Strefa powstała w wyniku ustaleń traktatu wersalskiego z 1919 roku kończącego I wojnę światową.

2. Ekspansja terytorialna III Rzeszy.

- Włączenie Zagłębia Saary do Niemiec – na mocy przeprowadzonego plebiscytu (1935 r.)

Zgodnie z traktatem wersalskim z 10 stycznia 1920 Saara została oddana na 15 lat pod wspólną kontrolę Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii (od 1922 Wielkiej Brytanii) i Francji. Francja otrzymała też prawo do wszystkich kopalń węgla. Władzę sprawowało podległe Lidze Narodów 5-osobowe Zgromadzenie na czele z komisarzem.

13 stycznia 1935, po upływie 15-letniego protektoratu francusko-brytyjskiego, przeprowadzono referendum w sprawie przyszłości terytorium. 90,73% głosujących opowiedziało się za przyłączeniem do III Rzeszy.

3. Układ monachijski

Porozumienie zawarte na konferencji w Monachium w dniach 29–30 września 1938 dotyczące przyłączenia części terytoriów Czechosłowacji do Rzeszy Niemieckiej. Decyzje dotyczące Czechosłowacji bez udziału jej przedstawiciela.

Układ monachijski, od lewej: Chamberlain, Daladier, Hitler, Mussolini,

- włączenie Sudetów do Niemiec
- zajęcie przez Polskę Zaolzia

- 1 – zajęty przez Rzeszę Kraj Sudetów
- 2 – tereny zajęte przez Węgry
- 3 – Ukraina Karpacka (nadana autonomia, później węgierska)
- 4 – Zaolzie zajęte przez II RP

- 5 – późniejszy Protektorat Czech i Moraw
- 6 – późniejsza Słowacja

a. polityka appeasement (łagodzenia) wobec III Rzeszy

Polityka ustępstw prowadzona przez rząd Wielkiej Brytanii premiera Neville'a Chamberlaina, a później także rząd francuski premiera Édouarda Daladiera w latach 1936-1939 wobec państw Osi: III Rzeszy i faszystowskich Włoch. W znaczeniu szerszym - **pejoratywny termin** oznaczający ugodowe postawy polityczne wobec państw agresywnych.

b. Sudety – pogranicze czesko-niemieckie

- fortyfikacje na wypadek wojny z Niemcami
- ważny region gospodarczy
- liczna mniejszość niemiecka
- uzyskanie autonomii

4. Odłączenie się Słowacji – ksiądz Jozef Tiso (III 1939 r.)

Jozef Tiso (ur. 13 października 1887 w Wielkiej Bytczy, zm. 18 kwietnia 1947 w Bratysławie) – słowacki ksiądz katolicki, doktor teologii, polityk i lider Słowackiej Partii Ludowej, prezydent Słowacji w latach 1939–1945, państwa-satelity nazistowskich Niemiec. Po zakończeniu II wojny światowej Tiso został skazany za zbrodnie wojenne.

5. Wkroczenie do Czech wojsk niemieckich (15 III 1939 r.)

7. Anschluss Austrii

80 lat temu, w dniach 12-13 marca 1938 r., miał miejsce **Anschluss** – przyłączenie terytorium Republiki Austrii do niemieckiej III Rzeszy, kierowanej przez Adolfa Hitlera. Wydarzenie to zapoczątkowało ciąg „pokojoych aneksji” Niemiec, które poprzedziły wybuch II Wojny

Do połączenia obu krajów dążyły różne siły polityczne po obu stronach granicy już po I wojnie światowej, jednak zwycięskie mocarstwa, obawiając się wzmocnienia Republiki Weimarskiej, zakazały tego w narzuconych obu państwom traktatach pokojowych (traktat wersalski, traktat pokojowy z Austrią).

Anschluss Austrii – niemieccy i austriaccy pogranicznicy wylamują szlabany na granicy obu krajów.

8. Wojna domowa w Hiszpanii (1936-1939)

- Obalenie monarchii i ustanowienie republiki – 1931 r.
- Zwycięstwo w wyborach parlamentarnych w 1936 r. frontu ludowego.
  - a. front ludowy - republikanie, socjaliści, komuniści
  - b. wdrożenie radykalnych reform społecznych
- reforma rolnictwa
- rozwój świeckiego szkolnictwa
- kontrola społeczna nad armią
- c. bunt części wojsk – 1936 r.
- bunt wojsk stacjonujących w Maroku – gen. Francisco Franco,
- konsolidacja karlistów (zwolennicy monarchii) i Falangi (organizacja hiszpańskich faszystów),
- Międzynarodowa pomoc dla frankistów ze strony Portugalczyków, Włochów i Niemców (Legion Condor),
- pomoc dla republikanów – ZSRR i Brygady Międzynarodowe.

Zwycięstwo frankistów (zwolenników gen. Franco) – 1939 r.

Pablo Picasso (Pablo Ruiz Picasso)

- GUERNICA

Museo Reina Sofia